

vártak arra a kérdésre, amely az egész romániai magyar kulturális életet foglalkoztatta, hogy a romániai magyar irodalom melyik ország, Románia vagy Magyarország irodalmának szerves része. Erre a kérdésre a kongresszusnak választ kellett adnia. Ezen a problémán több mint egy napig vajúdtak, külön megbeszélést tartottak Miron Constantinescu és Chisinevszki [Chişinevschi] elvtársakkal, még Gheorghiu-Dej elvtárs véleményét is kikérték, amíg végül a következő hivatalos álláspont alakult ki: a romániai magyar irodalom, mivel az RNK gazdasági alapjában gyökerezik, az RNK irodalmának szerves részét alkotja, de a felépítményt, nyelvet, kulturális és irodalmi hagyományokat tekintve a magyarországi irodalom részét is képezi. Ez a megfogalmazás úgy vélem tökéletesen megfelel a kívánalmaknak, de vannak mégis írók, akiket ez sem elégít ki, és úgy képzeli, hogy az itteni magyar irodalom teljes egészében a magyarországi irodalomhoz tartozik és még az irányítást is onnan várják.

A továbbiakban Hajdu Győző elmondotta, hogy a közeljövőben nagy változások várhatók az itteni magyarságnak Magyarországgal való kulturális kapcsolatairól. Az RMP Központi Bizottságánál az az álláspont alakult ki, hogy egyre jobban el kell mélyíteni a Magyarországgal való kulturális kapcsolatokat. Ennek alapján Miron Constantinescu elvtárs javasolta Hajdu Győzőnek, próbáljanak érintkezésbe lépni a magyarországiakkal és az erdélyi írók részvételével szervezzenek *Igaz Szó* irodalmi estét Magyarországon is, ugyanakkor felvetette a marosvásárhelyi Székely Színház magyarországi vendégszereplésének lehetőségét. Hajdu Győző egyébként szeptemberben Magyarországra utazik és többek között egyik megbízatása lesz az, hogy a fenti kérdések lebonyolítását előkészítse és megbeszélje.

György Jenő

Magyar Országos Levéltár (MOL), KÜM TÜK iratok, Románia 1945-64, XIX-J-1-j-006571, 12. doboz.

16.

Jordáky Lajos naplója

Kolozsvár, 1956. augusztus 5.

Az események gyorsan követik egymást a kommunista mozgalmon belül. Magyarországon erőteljesen folyik a Rákosi-féle sztálinizmus felszámolása.⁴¹³ Lengyelországban ma közölték, hogy Gomulkát és barátait rehabilitálták. Kelet-Németországban Dahlemet s a régi emigráns vezetőket szintén rehabilitálták (...) Csak nálunk érvényesül még teljes egészében a sztálinista vonal. A legvadabb és szűklátókörűbb sztálinizmus. Bár a kulisszák mögötti itt is forr valami. Amíg azonban mindenütt, a XX. Kongresszussal párhuzamosan – legtöbb helyen már azelőtt – megindultak a Párton belül a viták, a párttagság lázadt fel a sztálinista vezetők ellen, addig nálunk minden csak a kulisszák mögött, zárt körben történik.

⁴¹³ Rákosi Máttyás 1956. július 17-án jelentette be távozását az MDP első titkári posztról.

Még a tisztulás is dogmatikus és szektaszerű. Ez is bizonyítja, hogy mennyire vérszegény és gyenge, szektás és szűklátókörű a romániai kommunista mozgalom. Mennyire műveletlenek a vezető káderek. Szocialista mozgalom és műveletlenség pedig soha nem járhatnak együtt. És nem is járhattak együtt (...)

[Balogh] Edgár azt mondja, hogy tárgyalások folynak Lukával, Teoharival és Ana Paukerrel⁴¹⁴, valamint erőfeszítéseket tesznek a szociáldemokratákkal szemben elkövetett bűnök kijavítására. Változások várhatóak a nemzetiségi kérdésben is. [...⁴¹⁵]

Közli Molnár Gusztáv: Jordáky Lajos naplója. Medvetánc, 1988. 2-3. sz. 293. p.

17.

Az Ifjú munkás Szövetség Központi Vezetőségének javaslata egy magyar nyelvű gyermeklap indításáról

Bukarest, 1956. szeptember 3.

IMSZ Központi Vezetősége

Címzett: RMP KV Titkársága

Az IMSZ tevékenységére vonatkozó, a párt vezetősége által 1955-ben elfogadott intézkedési terv alapján, amely többek között egy magyar nyelvű gyermeklap alapítását is előirányozza, az IMSZ KV a következő határozatokat hozta:

1. A magyar nyelvű gyermeklap a *Napsugár*⁴¹⁶ nevet fogja viselni. A lapot az IMSZ KV fogja kiadni, és a beiskolázás előtt álló, valamint I-III. osztályos gyermekeknek szánja, akárcsak a román nyelvű *Luminița* gyermeklapot.

2. A szerkesztőség székhelye Kolozsváron lesz.⁴¹⁷

3. A folyóirat havonta jelenik meg 24 oldalon, 4 színben, matt velinpapíron, 30.000-es példányszámmal. Egy példányszám ára 1 lej.

4. A folyóiratot a *Casa Scînteii* Nyomdában fogják előállítani.

5. A szerkesztőséget 15 elvtárs fogja alkotni, akik közül 10 [személy] szerkesztőségi tag, 5 pedig műszaki-adminisztrációs személyzet. (1. sz. melléklet)⁴¹⁸

6. A folyóirat havi költségvetése 113.248,13 lej lesz, amelyből az eladások jövedelme legyen 20.274, így havi hiánya 92.974,13 lej lesz. (2. sz. melléklet)⁴¹⁹

7. 48.730 lej szükséges bútorzatra és beruházásokra, 20.000 lej pedig a szerkesztőségnek szükséges könyvtár beszerzésére.

414 Pontatlan információ. Az 1953 óta háziőrizetben levő Ana Paukerrel valóban informális tárgyalások zajlottak 1956 nyarán; Teohari Georgescu volt belügyminiszterrel és az 1954-ben életfogytiglan börtönre ítélt Luka Lászlóval semmilyen közeledés nem történt a XX. Kongresszust követően.

415 A kihagyott részben J. Bruder Ferenc régi szociáldemokratával folytatott beszélgetéséről számol be.

416 A *Napsugár* első száma 1957. januárjában jelent meg. Az alapító szerkesztőség tagjai voltak Asztalos István főszerkesztő, Bajor Andor, Fodor Sándor, Méhes György, Hervay Gizella, Tamás Mária, Soó Zöld Margit és Kádár Tibor. Bővebben lásd *Romániai Magyar Irodalmi Lexikon*, IV. kötet, 125-127. p.

417 Kézzel aláhúzva.

418 Kézzel áthúzva. A mellékletet nem találtuk meg.

419 Kézzel áthúzva.